

Piotr Prewysz-Kwinto, Grażyna Voss

E-LEARNING W OCENIE STUDENTÓW KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

E-LEARNING IN THE OPINION OF ECONOMY FACULTIES' STUDENTS. THE RESULTS OF QUESTIONNAIRE SURVEY

Katedra Finansów i Bankowości oraz Katedra Rachunkowości, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu
ul. Młodzieżowa 31a, 87-100 Toruń, e-mail: gvoss@wp.pl

Summary. E-learning is one of the methods of distance education which bases on computer networks and internet. This method develops very fast and is introduced in many Polish universities. This article presents the results of questionnaire survey which was conduct among 435 students of Toruń School of Banking in October 2011. The main objectives of this survey were: to identify students' opinion of e-learning, to identify the most important advantages and disadvantages and to determine the optimal range of lecture with use of this method.

Słowa kluczowe: badanie ankietowe, e-learning, kształcenie na odległość, opinie studentów.
Key words: distance education (d-learning), e-learning, questionnaire survey, student's opinion.

WSTĘP

Kształcenie na odległość nie jest nową formą edukacji, przy czym oczekiwania potencjalnych klientów tego systemu nauczania są zróżnicowane. E-learning jako jedna z metod kształcenia na odległość, polegająca na wykorzystaniu w nauczaniu sieci komputerowych i internetu, rozwija się obecnie bardzo dynamicznie, powodując zmiany w procesach edukacyjnych realizowanych w biznesie i szkolnictwie wyższym (Szabłowski 2009). Coraz więcej uczelni wyższych w Polsce decyduje się na jej wprowadzenie jako narzędzia wspomagającego i urozmaicającego zajęcia w formie tradycyjnej. Warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zostały uregulowane Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 roku w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zgodnie z nim prowadzenie tej formy zajęć przez uczelnie wymaga jednoczesnego spełnienia następujących warunków:

- posiadania kadry nauczycieli akademickich przygotowanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- zapewnienia dostępu do infrastruktury informatycznej i oprogramowania, które umożliwiają synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i nauczycielami akademickimi;
- zapewnienia materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej;
- zapewnienia każdemu studentowi możliwości osobistych konsultacji z prowadzącymi zajęcia dydaktyczne w siedzibie uczelni;

– zapewnienia bieżącej kontroli postępów w nauce studentów, weryfikacji wiedzy i umiejętności, w tym również poprzez przeprowadzanie egzaminów w siedzibie uczelni, zaliczeń i egzaminów kończących zajęcia dydaktyczne z określonego przedmiotu;

– zapewnienia bieżącej kontroli aktywności prowadzących zajęcia.

Stosowanie w dydaktyce e-learningu ma określone zalety i wady. Jedną z zalet jest elastyczność czasowa, oznaczająca, że zajęcia są przygotowane w taki sposób, aby student mógł z nich korzystać w dowolnym czasie i aby w razie potrzeby miał możliwość powtórnego odtworzenia opracowanych w formie elektronicznej materiałów. Aby jednak zajęcia w formie e-learningu spełniały swoją rolę, muszą być właściwie przygotowane i przeprowadzone. Plebańska (2011) wymienia główne czynniki decydujące o prawidłowym odbiorze zajęć prowadzonych w ramach e-learningu. Są to:

– jakość (merytoryczna i techniczna) opracowanych materiałów szkoleniowych,

– funkcjonalność platform e-learningowych,

– bezawaryjność działania infrastruktury sieciowej,

– dostępność usług wsparcia procesów kształcenia na odległość,

– komunikacja wewnątrzorganizacyjna towarzysząca wdrażaniu oraz eksploatacji e-learningu.

E-learnig ma też wady. Należy w szczególności zwrócić uwagę na fakt, że w trakcie zajęć tradycyjnych, np. wykładu audytoryjnego, wykładowca uzyskuje natychmiast informację zwrotną dotyczącą doboru treści i ich zrozumienia przez studentów. Może dokonać modyfikacji stosowanych metod dydaktycznych. Opracowane materiały do kształcenia na odległość (kontenty) nie dają prowadzącemu takich możliwości, co jest dla niego ogromnym wyzwaniem. Do innych wad, a raczej słabości e-learningu, można zaliczyć (Kryńska 2007):

– czasochłonność analizy multimedialnych i hipermedialnych materiałów dydaktycznych oraz form komunikacji z innymi studentami i nauczycielami,

– złożoność organizacji procesu kształcenia (tworzenie uczących się społeczności, korzystanie z usług elektronicznego dziekanatu i biblioteki cyfrowej),

– rozpraszające użytkownika otoczenie środowiska nauczania w internecie,

– separację od grupy i nauczyciela,

– konieczność posiadania predyspozycji do samokształcenia i samokontroli.

Badań dotyczących zastosowania metody e-learningu na polskich uczelniach nie prowadzono dotychczas zbyt wiele. W tym miejscu należałoby wymienić badania, przeprowadzone na przełomie lat 2008 / 2009 oraz 2010 / 2011 przez Striker i Wojtaszczyk (2009, 2011), w celu zdiagnozowania głównych obaw przed studiowaniem w sieci. Autorzy niniejszego artykułu zdecydowali się na przeprowadzenie własnego badania, którego celem było poznanie opinii studentów na temat zajęć prowadzonych z wykorzystaniem e-learnigu, określenie głównych zalet i wad tej metody oraz optymalnego, zdaniem studentów, zakresu zajęć prowadzonych przy jej wykorzystaniu.

CHARAKTERYSTYKA BADANIA I METODYKA

Do udziału w badaniu zaproszono studentów kierunków ekonomicznych: finanse i rachunkowość, zarządzanie oraz logistyka studiujących w Wyższej Szkole Bankowej (WSB)

w Toruniu oraz na Wydziale Finansów i Zarządzania WSB w Bydgoszczy. Badaniem objęto osoby studiujące na studiach I i II stopnia zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 6 do 28 października 2011 roku z wykorzystaniem metody ankietowej. Rozdane respondentom kwestionariusze ankietowe składały się z trzech części:

- pierwsza, obejmująca 5 pierwszych pytań, miała dostarczyć informacji o liczbie i rodzaju zajęć w formie e-learningu, w których uczestniczyli respondenci, a także wskazać, z jakich elementów się one składają;
- druga, obejmująca kolejnych 7 pytań, dotyczyła opinii na temat zajęć z wykorzystaniem metody e-learningu;
- trzecia, tzw. metryczka, miała dostarczyć podstawowych informacji dotyczących osób biorących udział w badaniu, tj. ich wieku, płci, miejsca zamieszkania oraz formy i stopnia studiów.

Pytania zawarte w kwestionariuszu badawczym miały zamknięty i otwarty charakter. Część z nich wymagała udzielenia odpowiedzi: tak lub nie. W większości przypadków respondent był proszony o wybór jednego lub kilku wariantów spośród przedstawionych. Tam, gdzie to było możliwe i wydawało się zasadne, pozostawiano respondentom swobodę wyrażenia własnych opinii. Przy opracowywaniu wyników badania wykorzystane zostały metody statystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźnika struktury.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

Do udziału w badaniu przystąpiło 435 studentów, których poproszono o wypełnienie kwestionariuszy ankietowych. Spośród wszystkich kwestionariuszy do dalszej analizy przyjęto 390, a 45 zostało odrzuconych z dwóch powodów. Pierwszy był związany z faktem, że studenci, którzy przystąpili do badania nie uczestniczyli w zajęciach z wykorzystaniem metody e-learningu, zaś drugi wynikał z nieprawidłowego wypełnienia kwestionariuszy (brak odpowiedzi na wszystkie pytania lub wskazanie większej liczby odpowiedzi od wymaganej). Z pierwszego powodu odrzucono 7 kwestionariuszy, z drugiego natomiast 38.

Tabela 1. Charakterystyka respondentów

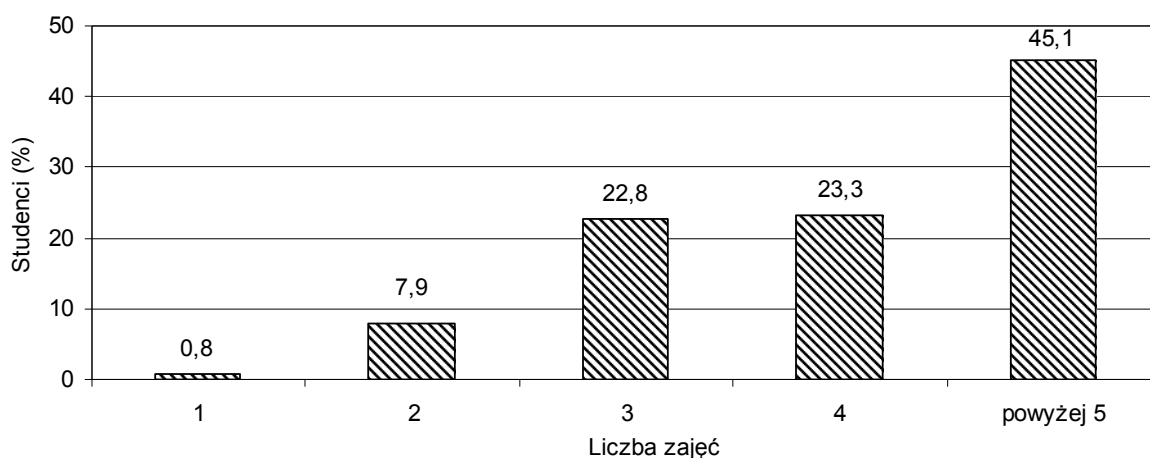
Cecha		N	%	Cecha		N	%
Płeć	kobieta	318	81,54	Wiek	do 20 lat	49	12,56
	mężczyzna	70	17,95		21–30 lat	266	68,21
Forma studiów	stacjonarne	322	82,56		31–40 lat	56	14,36
	niestacjonarne	68	17,44		powyżej 40 lat	17	4,36
Stopień studiów	I stopień	310	79,49		brak danych	2	0,51
	II stopień	80	20,51		Zatrudnienie	pracuje	253
Miejsce studiów	Toruń	280	71,79	nie pracuje		128	32,82
	Bydgoszcz	110	28,21	brak danych		9	2,31

Zdecydowaną większość osób biorących udział w badaniu stanowili studenci studiów niestacjonarnych (82,6% wszystkich respondentów), studiów I stopnia (79,5%) oraz studiu-

jących w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu (71,8%). Wśród respondentów dominowały kobiety (81,5%), osoby w wieku 21–30 lat (68,2%) oraz osoby pracujące (64,9%). Szczegółowe informacje, dotyczące osób biorących udział w badaniu, przedstawiono w tab. 1.

WYNIKI

Studentom biorącym udział w badaniu metoda e-learningu jest znana, ponieważ w trakcie studiów uczestniczyli w kilku zajęciach prowadzonych z jej wykorzystaniem. Były to zajęcia zarówno z przedmiotów podstawowych (wynikających z minimum programowego), jak i z przedmiotów dodatkowych, takich jak wykłady do wyboru, szkolenie biblioteczne czy szkolenie BHP. Struktura respondentów według liczby zajęć z wykorzystaniem e-learningu, w których uczestniczyli, została przedstawiona na rys. 1.

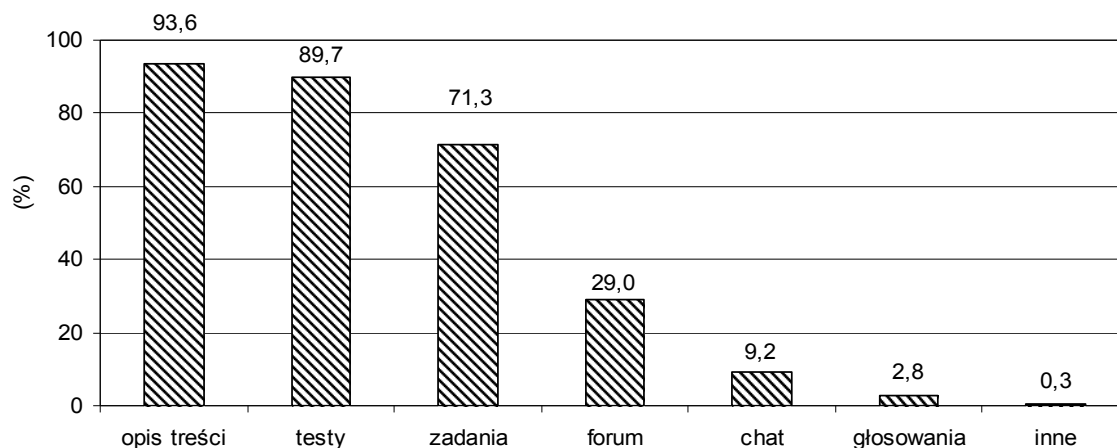

Rys. 1. Odsetek badanych w zależności od liczby zajęć wykorzystujących metodę e-learningu, w których uczestniczyli

Z rysunku 1 wynika aż 45% respondentów uczestniczyło w co najmniej 5 różnych zajęciach tego typu. Analizując bardziej szczegółowo uzyskane odpowiedzi, można zauważyć, że nieco inaczej rozkłada się liczba zajęć z wykorzystaniem analizowanej metody między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W pierwszym przypadku dominowali studenci biorący udział w trzech (32,4%) lub czterech (27,9%) zajęciach, zaś w drugim przypadku dominowali studenci uczestniczący w co najmniej pięciu (49,4%). Również nieco inny był ten udział w wypadku studentów z Torunia i z Bydgoszczy. W Toruniu dominowali studenci, którzy uczestniczyli co najmniej w pięciu wykładach (53,9%), zaś w Bydgoszczy – studenci, którzy uczestniczyli w czterech (31,8%) lub trzech (30%) zajęciach.

Zajęcia w formie e-learningu były realizowane przez studentów głównie w domu (98% badanych). Pozostałe 2% respondentów korzystało z tych zajęć w szkole lub w pracy.

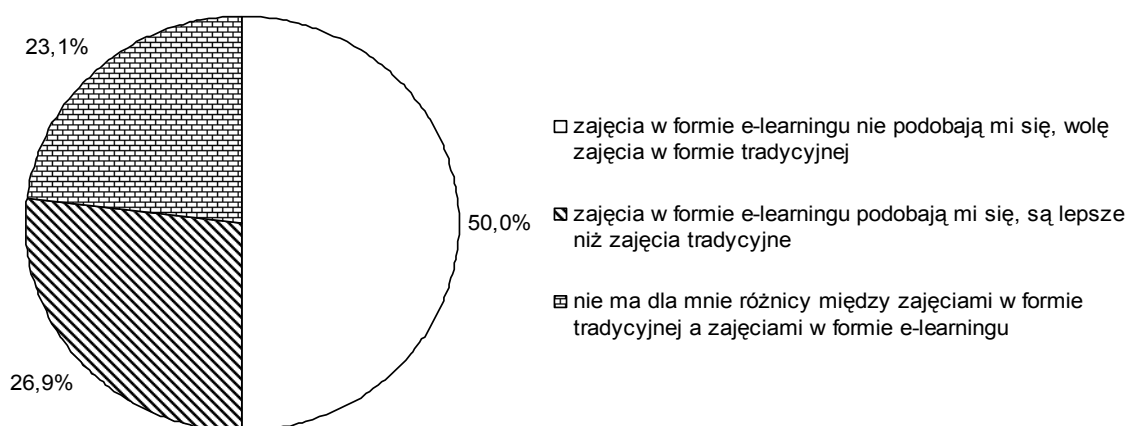
Zajęcia w formie e-learningu, w których uczestniczyli badani, miały dość urozmaiconą formę. Oprócz treści wykładu w formie pliku Worda lub PDF zawierają także inne elementy, takie jak: zadania do samodzielnego rozwiązania, testy, głosowania, czat internetowy czy forum dyskusyjne. Szczegółowo udział poszczególnych elementów wykorzystywanych podczas zajęć w formie e-learningu, w których uczestniczyły badane osoby, przedstawiono na rys. 2.

Rys. 2. Udział elementów wykorzystywanych w zajęciach w formie e-learningu, w których uczestniczyli respondenci

Warto w tym miejscu zwrócić również uwagę na fakt, że zajęcia w formie e-learningu, oferowane studentom w Toruniu, były bardziej urozmaiczone. Udział wszystkich wskazanych na rys. 2 elementów, stosowanych w tej formie zajęć, był większy w przypadku studentów studiujących w Toruniu niż w Bydgoszczy.

Przechodząc do analizy opinii respondentów na temat zajęć z wykorzystaniem e-learningu, należy podkreślić, że zajęcia te raczej nie uzyskały akceptacji badanych studentów, którzy wolą jednak zajęcia realizowane w tradycyjnej formie. Taką opinię wyraziło aż 50% ankietowanych. Odmiennego zdania było 26,9% osób, które uważały, że zajęcia z wykorzystaniem e-learningu są lepsze niż wykłady w formie tradycyjnej. Dla 23,1% studentów forma zajęć nie miała znaczenia. Przedstawione wyniki zostały zaprezentowane na rys. 3.

Rys. 3. Akceptacja zajęć z wykorzystaniem metody e-learningu

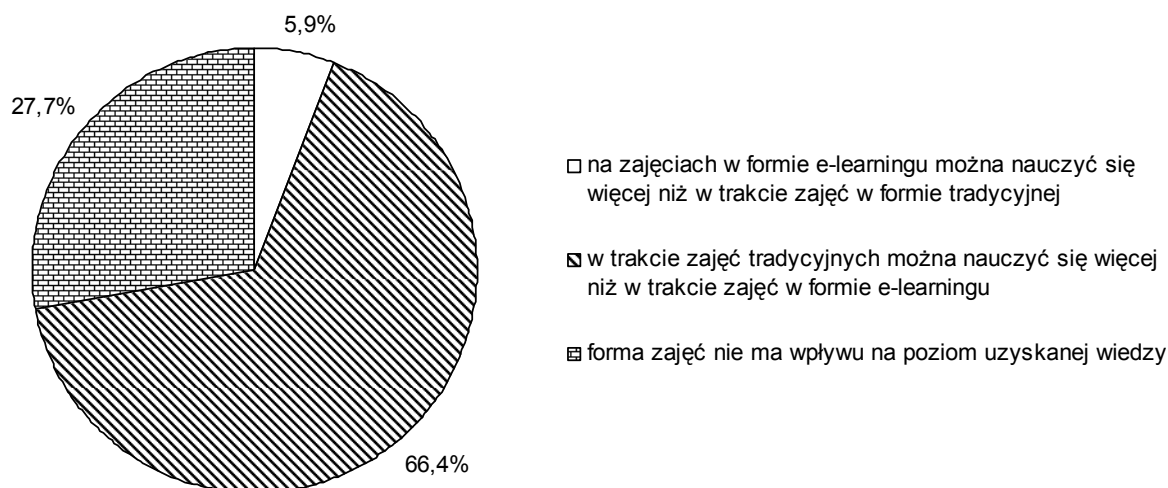
Analizując bardziej szczegółowo uzyskane odpowiedzi, można zauważyć, że różnią się one w przypadku kobiet i mężczyzn. 54,4% badanych kobiet woli zajęcia w formie tradycyjnej, zaś tylko 23,9% preferuje zajęcia w formie e-learningu. Badani mężczyźni uważają natomiast, że zajęcia w formie e-learningu są lepsze niż tradycyjne. Tak uważa aż 40% respondentów. Zajęcia w formie tradycyjnej preferuje natomiast 30% badanych mężczyzn.

Ponadto można zauważyć, że odsetek osób, którym zajęcia w formie e-learningu odpowiadają i ich zdaniem są lepsze niż zajęcia tradycyjne, maleje wraz z wiekiem. W grupie osób w wieku 21–30 lat tak uważało 31,6% badanych, w grupie osób w wieku 31–40 lat – już tylko 14,3%, zaś w grupie osób powyżej 40 lat nikt z badanych nie zaznaczył takiej odpowiedzi. Podobnie wraz z wiekiem rośnie liczba osób, które preferują zajęcia w formie tradycyjnej. W grupie badanych w wieku 21–30 lat taką opinię wyraziło 43% ankietowanych, w grupie 31–40 lat – 67,9%, zaś w grupie osób powyżej 40 lat – aż 76,5%.

Opinie na temat zajęć w formie e-learningu różnią się także między studentami z Torunia i Bydgoszczy. Studenci WSB w Toruniu są bardziej otwarci na zajęcia w formie e-learningu. Odsetek osób, którym ta forma zajęć się podoba, wynosi 32,5%, natomiast w Bydgoszczy – zaledwie 12,7%. Być może jest to spowodowane wspomnianym faktem, że zdaniem respondentów zajęcia w formie e-learningu realizowane w Toruniu były bardziej urozmaicone (zawierały więcej elementów), niż zajęcia realizowane w Bydgoszczy.

Różnice w odpowiedziach na zadane pytanie zauważyć można również między studentami studiów I i II stopnia. Wśród tych pierwszych zajęcia w formie tradycyjnej woli 56,1% ankietowanych, zaś zajęcia w formie e-learningu podobają się bardziej 27,5% badanych. W drugiej grupie natomiast opinia jest odmienna. Zajęcia w formie e-learningu są lepsze niż tradycyjne zdaniem 40% badanych, przeciwnego zdania jest 26,3%. Takiej różnicy nie zaobserwowano natomiast między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W obu grupach około 50% badanych nie podobają się zajęcia w formie e-learningu, odmiennego zdania jest 25% ankietowanych.

Oceniając efektywność zajęć z wykorzystaniem metody e-learningu, należy zauważyć (patrz rys. 4), że aż 66,4% respondentów uważa, że w trakcie zajęć tradycyjnych można nauczyć się więcej niż w trakcie zajęć w formie e-learningu. Odmiennego zdania jest zaledwie 5,9% badanych. Natomiast 27,7% ankietowanych uważa, że forma zajęć nie ma wpływu na poziom uzyskanej wiedzy.

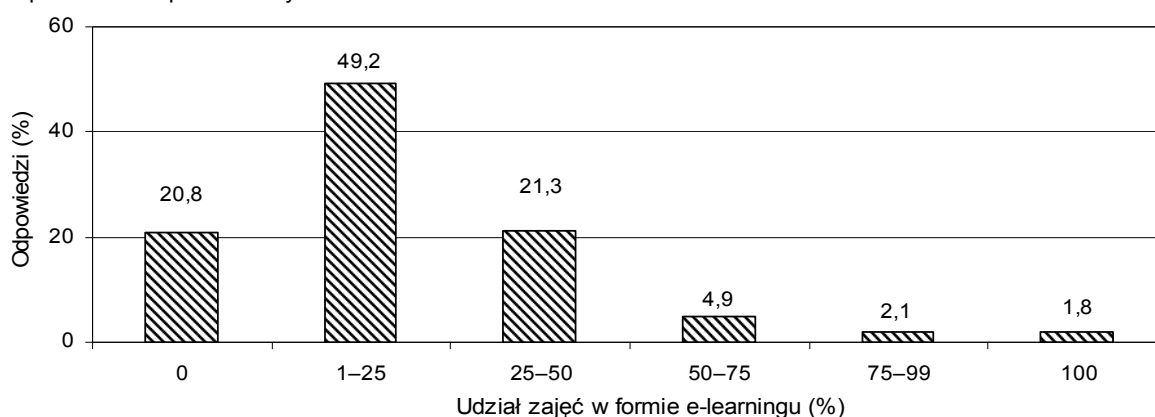
Rys. 4. Efektywność zajęć tradycyjnych w porównaniu z efektywnością zajęć w formie e-learningu

Opinię, że w trakcie zajęć tradycyjnych można nauczyć się więcej, niż w trakcie zajęć w formie e-learningu, potwierdza także około 70% kobiet oraz 70% mężczyzn, a także 70%

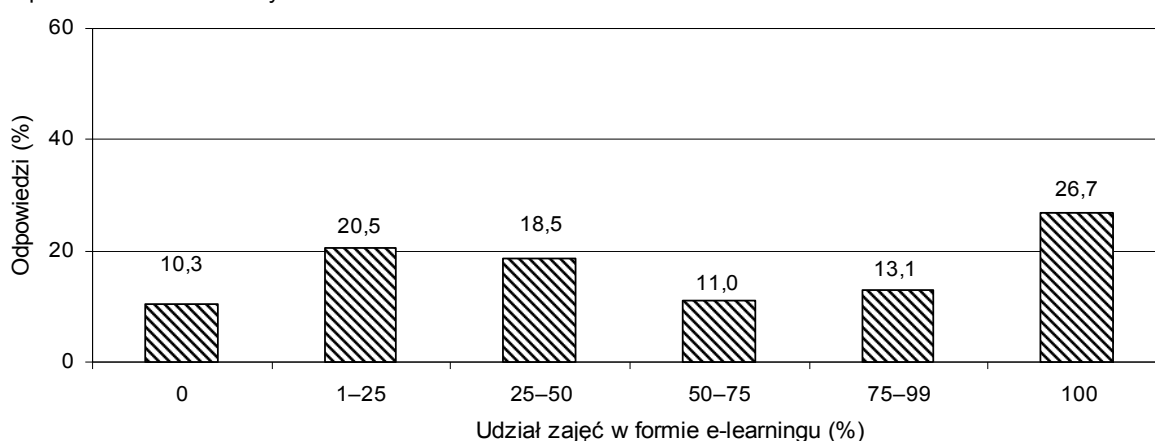
studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Odsetek osób uważających, że w trakcie wykładu tradycyjnego można nauczyć się więcej rośnie wraz z wiekiem. W grupie osób w wieku 21–30 lat jest to 62,7% badanych, w grupie osób w wieku 31–40 lat – już 73,2%, zaś w grupie osób powyżej 40 lat odsetek ten wzrasta aż do 88,2%. Udział osób uważających zajęcia w formie tradycyjnej za bardziej efektywne jest wyższy także wśród studentów studiów I stopnia (71,6%), niż II stopnia (46,2%), a także wśród studentów z Bydgoszczy (81,8%), niż z Torunia (60,4%). Na podkreślenie zasługuje także fakt, że spośród studentów studiów stacjonarnych oraz spośród wszystkich studentów z Bydgoszczy nikt nie wskazał odpowiedzi, że wykład w formie e-learningu jest lepszy niż wykład w formie tradycyjnej.

Osoby objęte badaniem zapytano również, jaka część zajęć z przedmiotów podstawowych i dodatkowych (wykład do wyboru, szkolenie biblioteczne) może być realizowana z wykorzystaniem metody e-learningu. Uzyskane wyniki zostały przedstawione na rys. 5.

Z przedmiotów podstawowych

Z przedmiotów dodatkowych

Rys. 5. Część zajęć, jaka może być realizowana z wykorzystaniem metody e-learningu

Zdaniem respondentów metoda e-learningu podczas zajęć z przedmiotów podstawowych nie powinna być zbyt szeroko stosowana. Prawie 50% badanych stwierdziło, że może ona obejmować 1–25% zajęć, zaś 21,3% respondentów wskazało 25–50%. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że aż 20,8%, czyli jedna piąta ankietowanych uważa, że ta metoda nie powinna być stosowana w ogóle i że zajęcia powinny być realizowane w całości w for-

mie tradycyjnej. Możliwość stosowania e-learningu w zakresie większym niż 50% zajęć dopuszcza zaledwie 8,7% badanych. Z analizy uzyskanych odpowiedzi pod względem formy studiów, stopnia studiów, płci czy wieku respondentów wynika, że e-learning powinien obejmować od 1 do 25% zajęć (od 45% do nawet 63% wskazań w przypadku studentów studiów stacjonarnych). W badanych grupach odsetek osób, według których zajęcia z przedmiotów podstawowych powinny w całości odbywać się w formie tradycyjnej oscylował od 16 do nawet 35% w przypadku studentów w wieku 31–40 lat. Wyjątek stanowili studenci studiów II stopnia, gdyż zaledwie 3,8% z nich całkowicie odrzuca zajęcia w formie e-learningu.

Jeśli chodzi o zajęcia z przedmiotów dodatkowych, opinia badanych nt. zakresu wykorzystania metody e-learningu jest dość zróżnicowana. Prawie 27% ankietowanych uważa, że zajęcia te mogą być w całości realizowane metodą e-learningu, zaś 10,3% twierdzi, że również te zajęcia powinny być w całości realizowane w formie tradycyjnej.

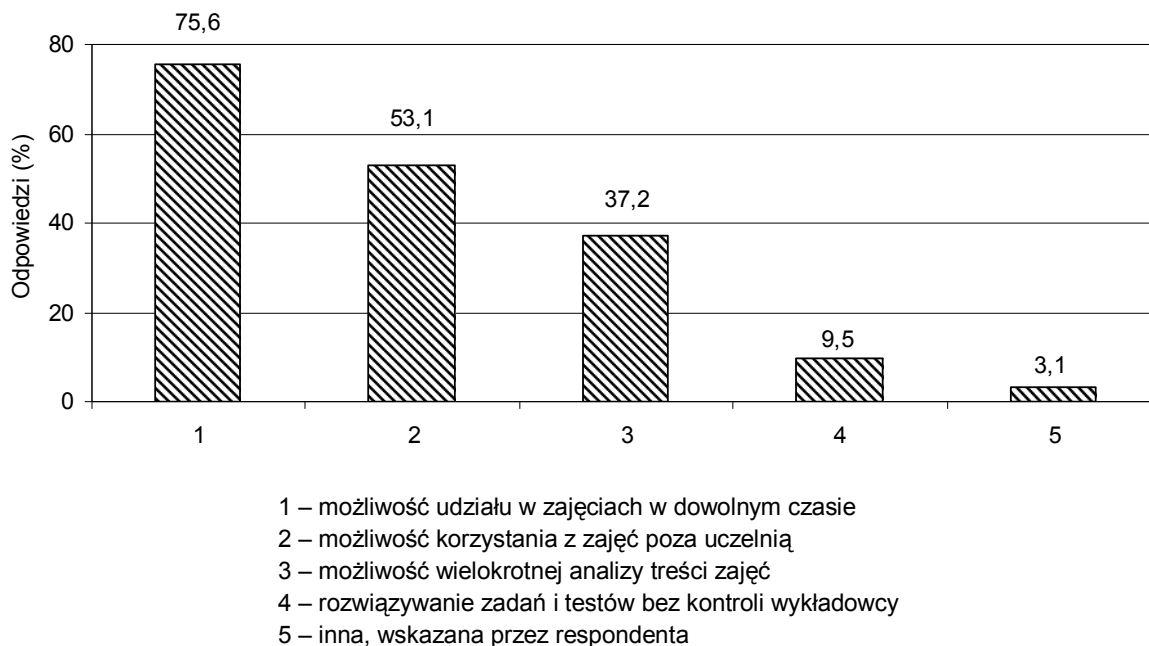
Opinia, że zajęcia z przedmiotów dodatkowych mogą być w całości realizowane w formie e-learningu, dominuje (około 25%–30% odpowiedzi) zarówno w przypadku studentów studiów I stopnia, jak i II stopnia, studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, a także w przypadku kobiet i mężczyzn. Różnice można zaobserwować natomiast w przypadku studentów z Torunia i Bydgoszczy. Opinie studentów z Torunia są zbieżne z zaprezentowanymi na rys. 5 opiniami wszystkich badanych. W przypadku studentów z Bydgoszczy na możliwość realizacji zajęć z przedmiotów dodatkowych metodą e-learningu wskazało zaledwie 11,8% respondentów, w przeciwieństwie do 32,7% badanych, którzy uważają, że metoda e-learningu może dotyczyć 1–25% zajęć oraz 14,5% badanych, którzy całkowicie odrzucili tę metodę na rzecz wykładów tradycyjnych.

W celu wskazania głównych zalet zajęć realizowanych z wykorzystaniem metody e-learningu poproszono badane osoby o wskazanie maksymalnie dwóch spośród czterech zaproponowanych odpowiedzi; są to: możliwość udziału w zajęciach w dowolnym czasie, możliwość korzystania z zajęć poza uczelnią („nie muszę dojeżdżać na uczelnię”), możliwość wielokrotnej analizy treści oraz rozwiązywanie zadań i testów bez kontroli wykładowcy. Badani mieli również możliwość podania innych zalet. Uzyskane wyniki zaprezentowano na rys. 6.

Wśród głównych zalet metody e-learningu dominuje możliwość udziału w zajęciach w dowolnym czasie oraz możliwość korzystania z zajęć poza uczelnią. 3% innych odpowiedzi podanych przez respondentów to skrajne opinie, z których wynika, że e-learning nie ma żadnych zalet.

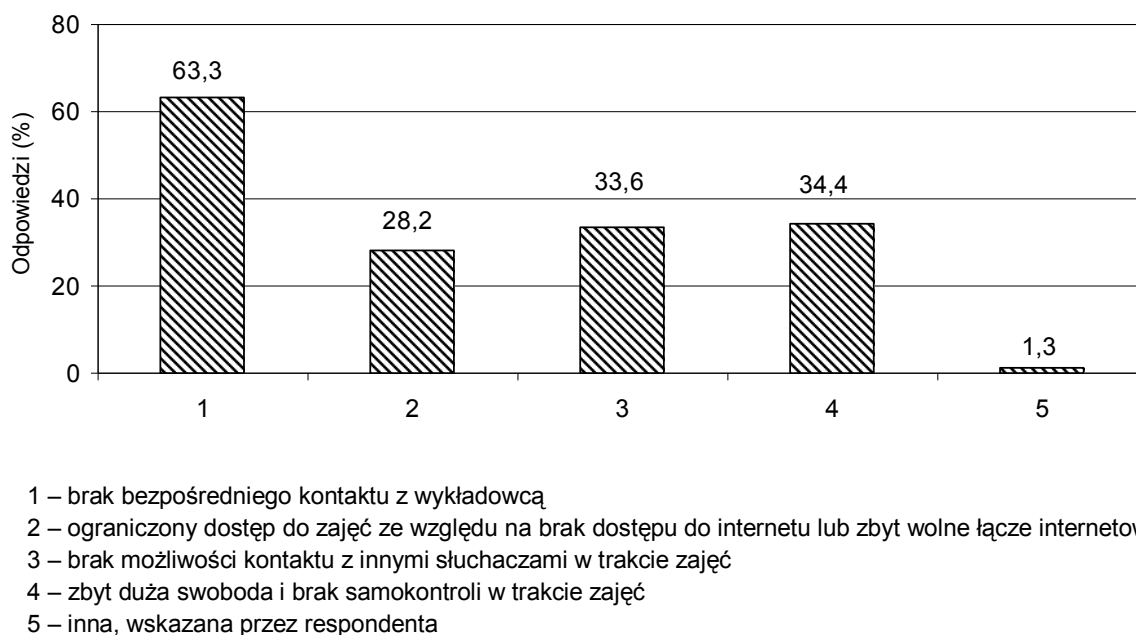
Odpowiedzi udzielane przez kobiety były zbliżone do odpowiedzi uzyskanych w całej grupie. Według mężczyzn natomiast najważniejszą zaletą była możliwość udziału w zajęciach w dowolnym czasie (82,9% wskazań) oraz możliwość wielokrotnej analizy treści (52,9%). W podobny sposób opinia na temat najważniejszych zalet zmieniała się w zależności od wieku respondentów. Badani w wieku 30 lat wskazywali jako najważniejsze dwie pierwsze zalety, tj. możliwość udziału w zajęciach w dowolnym czasie i poza uczelnią. Dla osób powyżej 30 lat większe znaczenie miała możliwość wielokrotnej analizy treści niż możliwość korzystania z zajęć poza uczelnią. Ponadto dwie pierwsze zalety były najważniejsze

dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, studentów studiów I i II stopnia oraz studentów z Torunia i z Bydgoszczy.

Rys. 6. Zalety metody e-learningu

Jeśli chodzi o najważniejsze wady metody e-learningu, respondenci mieli wybrać maksymalnie dwie spośród następujących wad: brak możliwości bezpośredniego kontaktu z wykładowcą, ograniczony dostęp do zajęć ze względu na brak dostępu do internetu lub zbyt wolne łącze, brak możliwości kontaktu z innymi słuchaczami w trakcie zajęć oraz zbyt duża swoboda i brak samokontroli. Respondenci mogli również zgłosić własne uwagi dotyczące wad. Uzyskane wyniki przedstawiono na rys. 7.

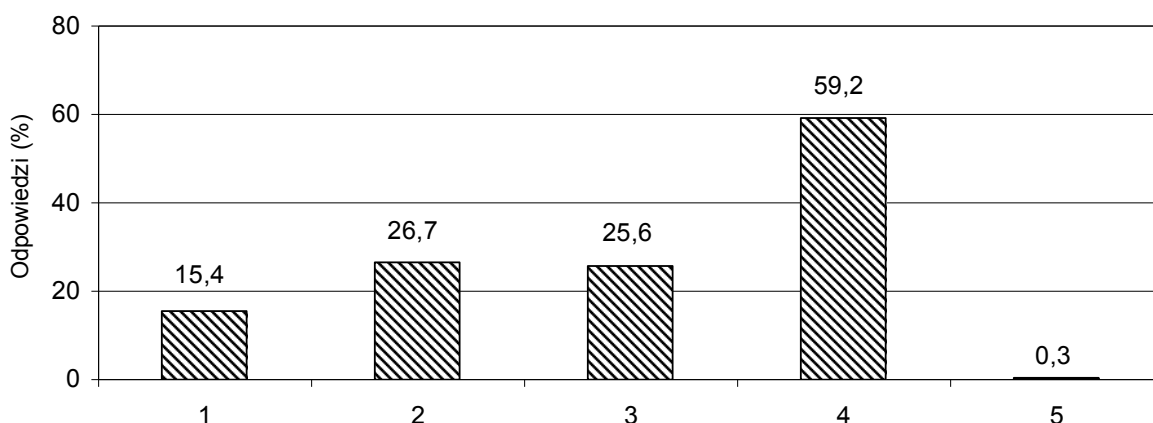

Rys. 7. Wady metody e-learningu

Główną wadą zajęć realizowanych z wykorzystaniem metody e-learningu jest brak możliwości bezpośredniego kontaktu z wykładowcą. Taką opinię wyraziło aż 63% ankietowanych. Pozostałe wady zostały ocenione przez badanych w prawie jednakowym stopniu. Do innych wad zaliczono niejasne i zawile lub mało ciekawe przekazywanie treści przez wykładowców.

Odpowiedzi udzielane przez kobiety były zbliżone do odpowiedzi uzyskanych w całej grupie. Według mężczyzn natomiast najważniejszymi wadami są: brak możliwości bezpośredniego kontaktu z wykładowcą (72,9% wskazań), brak możliwości kontaktu z innymi słuchaczami w trakcie zajęć (47,1%) oraz zbyt duża swoboda i brak samokontroli (32,9%). Najmniej ważna jest druga wada, czyli ograniczony dostęp do zajęć ze względu na brak dostępu do internetu lub zbyt wolne łącze; wskazało ją zaledwie 10% ankietowanych mężczyzn. Również dla studentów studiów II stopnia pierwsza i trzecia wada miała większe znaczenie niż druga i czwarta. Natomiast odpowiedzi studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studiów I stopnia są zbieżne z odpowiednimi w całej badanej grupie.

Na zakończenie zapytano badanych o motywby wprowadzania przez uczelnie zajęć w formie e-learningu, dając do wyboru następujące warianty odpowiedzi: chęć podniesienia poziomu kształcenia, mniejsze koszty dla studenta związane z dojazdem do uczelni, ograniczenie problemu wynikającego z braku sal na zajęcia w formie tradycyjnej oraz ograniczenie kosztów funkcjonowania uczelni. Respondenci mogli wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi, a także wskazać inne powody. Uzyskane wyniki zaprezentowano na rys. 8.

- 1 – zwiększenie jakości kształcenia
- 2 – mniejsze koszty dla studenta związane z dojazdem do siedziby uczelni
- 3 – ograniczenie problemu wynikającego z braku sal na zajęcia w formie tradycyjnej
- 4 – ograniczenie kosztów funkcjonowania uczelni
- 5 – inny powód, wskazany przez respondenta

Rys. 8. Przyczyny wprowadzania zajęć w formie e-learningu przez uczelnię

Analizując uzyskane wyniki, należy zwrócić uwagę na fakt, że aż 59,2% badanych uważa, że zajęcia w formie e-learningu są wprowadzane po to, aby obniżyć koszty funkcjonowania uczelni. Chęć zwiększenia jakości kształcenia wskazało zaledwie 15,4% respondentów. Warto zauważyć również, że odsetek osób wskazujących czwartą odpowiedź rósł, zaś odsetek respondentów wskazujących pierwszą odpowiedź malał wraz z wiekiem badanych – wśród osób w wieku 21–30 lat 17,7% uważa, że zajęcia w formie e-learningu są wprowadzane.

dzane w celu podniesienia jakości kształcenia, zaś wśród osób powyżej 40. roku życia odsetek ten maleje do zaledwie 5,8%. Ponadto osoby do 30. roku życia częściej wskazywały jako powód wprowadzania e-learningu mniejsze koszty dla studenta związane z dojazdem do uczelni niż ograniczenie problemów związanych z brakiem sal; w przypadku osób powyżej 30 lat było odwrotnie.

WNIOSKI

Na podstawie przeprowadzonego wśród studentów kierunków ekonomicznych studiujących w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu oraz w Wydziale Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy badania ankietowego, dotyczącego oceny zajęć z wykorzystaniem metody e-learningu, sformułowano następujące wnioski:

1. Połowie ankietowanych zajęcia w formie e-learningu nie odpowiadają – wolą zajęcia w tradycyjnej formie.

2. Bardziej otwarte na e-learning są osoby młode, przy czym akceptacja tej metody maleje wraz z wiekiem; w grupie najstarszych respondentów (w wieku powyżej 40 lat) nikt nie uważa, że zajęcia w formie e-learningu są lepsze od zajęć w formie tradycyjnej.

3. Zajęcia z wykorzystaniem metody e-learningu bardziej akceptują mężczyźni niż kobiety, a także studenci studiów II stopnia niż I stopnia.

4. Zdaniem większości badanych w trakcie zajęć tradycyjnych można nauczyć się więcej niż w trakcie zajęć w formie e-learningu, odmiennego zdania jest zaledwie 5% respondentów.

5. odsetek osób uważających, że w trakcie zajęć w formie tradycyjnej można nauczyć się więcej, rośnie wraz z wiekiem.

6. W przypadku przedmiotów podstawowych dla danego kierunku studiów metoda e-learningu może być stosowana, ale w niewielkim zakresie; prawie 50% respondentów uważa, że powinna ona dotyczyć 1–25% zajęć, natomiast zdaniem co piątego badanego ta metoda nie powinna być stosowana w ogóle. Wynika z tego, że e-learning powinien być stosowany tylko jako metoda wspomagająca zajęcia w formie tradycyjnej.

7. Opinia na temat możliwego wykorzystania metody e-learningu podczas zajęć z przedmiotów dodatkowych, takich jak wykłady do wyboru czy szkolenie biblioteczne, jest dość zróżnicowana; ponad jedna czwarta respondentów uważa, że zajęcia te mogą być realizowane w całości w formie e-learningu. 20% badanych jest odmiennego zdania i twierdzi, że zajęcia w formie e-learningu nie powinny przekroczyć 25% zajęć, zaś co 10 biorący udział w badaniu uważa, że ta metoda nie powinna być stosowana w ogóle.

8. Główne zalety e-learningu to możliwość udziału w zajęciach w dowolnym czasie i miejscu.

9. Główną wadą zajęć w formie e-learningu jest brak możliwości bezpośredniego kontaktu z wykładowcą.

10. Zdaniem studentów głównym powodem wprowadzania przez uczelnie zajęć w formie e-learningu jest nie chęć podniesienia jakości kształcenia, lecz ograniczenie kosztów funkcjonowania uczelni.

PIŚMIENNICTWO

Otoczenie małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce – determinanty wykorzystania kompetencji ICT. 2007. Red. E. Kryńska. Warszawa, IPISS, 37.

Plebańska M. 2011. E-learning. Techniki edukacji na odległość. Warszawa, C.H. Beck, 219.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 roku w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. DzU z 2007 r., nr 188, poz. 1346.

Striker M., Wojtaszczyk M. 2009. Bariery wdrażania e-learningu na przykładzie uczelni wyższej. E-mentor 4, 5.

Striker M., Wojtaszczyk M. 2011. Obawy przed uczeniem się na odległość. Opinie łódzkich studentów. E-mentor 4 (41), 33.

Szablowski S. 2009. E-learning dla nauczycieli. Rzeszów, Wydaw. FOSZE, 36.